

TÄHEKE

ISSN 0134-2266

1993

5

lehekuu

AUTOD

BMW

1916. aastal asutati Saksamaal Baieris tehas, mille nimelühend on BMW. Algul valmistati siin lennukimootoreid ja mootorrattaid. 1928. aastal hakati valmistama autosid nimega "BMW". Need autod said kuulsaks ka sportautodena. Kui 1937. aastal BMW sportauto võis arendada kiirust 166 km tunnis, siis nüüd võib tavaline BMW sõita 255 km tunnis. BMW oli esimene auto Saksamaal, millele tehti tagumine ukseuuk, mis tänapäeval on iga auto juures täiesti loomulik asi. Viimastel aastatel on BMW pea kõik mudelid uuendatud. Mootorite põhiehitus jäi üldjoontes samaks, küll on lisatud hulk elektroonikat. Möödunud aastast peale valmistatakse neid autosid ka Ameerikas. BMW on maailmas küllalt tuntud, vastupidav ja ka üsna kallis auto.

FERRARI 308 GTS

Automärki, mille kollasel põhjal on kujutatud metsikut, ennast tagajalgadele püsti ajanud hobust, meie tänapäeviline ei näe. See Itaalias tehtav auto on ka üliirikkale eestlasele liiga kallis. "Ferrari 380 GTS" võib saavutada tunnikiiruseks 240 kilomeetrit

AUTOD

ROLLS-ROYCE

"Rolls-Royce" on saanud nime firma asutajate järgi. 1904. aastal said Inglismaal Manchesteris kokku kaks meest – Rolls ja Royce. Nad otsustasid hakata ehitama maailma parimaid autosid. Royce'i põhimõte oli: võta olemasolev osa ja tee see paremaks. Juba kolme aasta pärast öeldigi "Rolls-Royce'i" kohta – parim auto maailmas. "Rolls-Royce" on stiilne, materjalid esmaklassilised, hind väga kõrge. Autosid pannakse kokku põhiliselt käsitsi, aastas tehakse neid üle kahe tuhande. Mootori võimsust kusagil ei mainita, seda olevat piisavalt. Maanteel kulutab võimas mootor 100 km peale 12,7 liitrit kütust.

Auto sisemus on luksuslik: nahk, päklikpuu, metall. Armatuurlaud on aastate jooksul vähe muutunud. Kõige moodsamad täiendused on automaatkäigukast ja stereoaparatuur. Kui autodele jagataks tiitleid nagu inimestele, saaks "Rolls-Royce" kindlasti aadlitiitli.

KÜSIMUSED:

1. Kus valmistatakse autosid BMW?
  2. Mis aastal öeldi "Rolls-Royce'i" kohta – parim auto maailmas?
  3. Kui kiiresti võib sõita "Ferrari"?
- Talongile kirjutatud vastuseid ootame toimetusse 12. juuniks. Loosimisele läheb jälle 11 automodelit.

JAAN RANNAP

Lindude laulud

Mann jooksis tuppa ja kuulutas:

"Ma nägin esimest kuldnokka. Istus õunapuu otsas ja laulis:

Plinn, plinn, põnn,
kus laisk poiss Tõnn?

Lubas, lubas uue maja.

Juba vaja, vaja, vaja!"

Tõnis pani margialbumi kõrvale.

"Kohe lähen kopsin pesakasti kokku. Mul on

lauajupid ammu valmis vaadatud."

Ei kulunud palju aega, kui õunapuu ladvas valendas teiba külge kinnitatud väike maja.

Kas sa näed, pesakasti puu otsa viies oli ka Tõnis linnulaulu kuulnud.

"Tead, Mann, harakas kädistas lepaladvas.

Ikka nii, et

kevad käes, käes, käes,

mis Mannil peas, peas, peas?"

Kõrsi ja kõlkaid, kõrsi ja kõlkaid

ja veel üks poiss, kes praegu väravas hõikab."

Mann oli vahepeal koolitöö kallale asunud.

Mann korras ja jagas, liitis ja lahutas. Nüüd jäi matemaatika sinnapaika.

"Mis? Kes?" hüüatas Mann ja tormas vastust ootamata toast välja. Kevadised linnud. Kes siis ei tahaks neid kuulata.

Illustreerinud EVERI VÄHI

Vaikiv

Helelini isa ehitas mängumaja. Kahe korstnaga, Helelini palvel. Nüüd võib Helelin ka vihmaga õues olla. Mängumaja sees. Praegu aga paistab päike ja Helelin istub korstna otsas. Vaatab kõrguste poole. Ei näe, et Andrus tuleb õue ja jääb mängumaja kõrvale seisma. Andrus ootab, et Helelin kutsuks teda teise korstna otsa. Teise korstna ots on vaba.

Aga Helelin ei kutsu. Siis ronib Andrus ilma kutsumata. "Psst!" paneb Helelin näpu suule. "Korstna otsas peab tasa olema!" Andrus on tasa. Ei räägi ühtki sõna. Hakkab samuti kõrguste poole vaatama – ja näeb Helelini jalgu. Helelinil on jalas ilusad epudrilla kingad. Tulipunased. Kui Helelin nendega praegu jookseks, siis muutuks ta välismaa autoks ja Andrus rooliks teda.

Seda ei tohi Helelinile öelda. Tüdrukud ei taha olla autod. Ei taha autojuttugi kuulda. Nende meelest juhitakse trammi ja bussi ühtemoodi. Aga ei juhita. Trammis on kang ja juhti-

Illustreerinud PRIIT REA

Vanaisa toas kasvab palm. Suur, maast laeni ulatuvate okstega puu. Puuks teda nimetada ei ole päris õige, sest tal pole tüve, on ainult kõverad oksad nagu kuke laulusuled. See on datlipalm. Külalised, kes meil käivad, panevad imeks, kui võimas ja ilus see palm on. Vennike ja vanaisa on palmi üle uhked ja vanaema räägib, et palm on Vennikese emaga ühevanune. Vanaema oli datliseemne mulda pistnud sel päeval, kui oli tittle toomast koju jõudnud. Vennikese ema oligi see titt. Sel ajal oli müügil datleid, datlipalmi suhkru-

HARRI JÖGISALU
Pa**m**

magusaid vilju. Iga kompekitaolise vilja sees on datliil rukkiterakujuline seeme. Sellest seemnest oligi mõne aja pärast palmitaim rohelise nõelterava nina mullast välja pistnud.

Lausa uskumatu! Datlipalm kasvab ju lõunamaal kõrvetava päikese all, lausa kõrbes. Tema kohta on öeldud, et kasvab, jalad vees. See tähendab, et palmike nõudis tublisti kastmist. Kasvab ta ju oasides, kus on allikaid.

Varsti üllatas väike palm sellega, et ta juured pugesid poti põhja alt lagedale – otsisid suuremat kasvupinda. Mida suuremasse potti vana-

Helelin

HELJO MÄND

mispult.

Andrus on vait, nagu Helelin käskis. Vaatab uuesti kõrguste poole – ja näeb Helelini silmi. Helelinil on heledad silmad. Ei tea, kas heledate silmadega näeb heledamini kui tumedatega, mõtleb Andrus. Kui küsiks Helelini käest järele? Nüüd ehk tohib juba rääkida, Andrus on kaua vait olnud. Ent suu ei lähe lahti. Just nagu peaks suu Andruse rumalat küsimust varjama. Hoidma selle hammaste taga. Ja Andrus küsib ümber nurga:

"Mida sa praegu näed?"

"Ma näen ... et sind varastatakse ära ja pannakse klounikooli," naerab Helelin. Helelini naer tõuseb nagu suitsujuga korstnast välja ja valgub silmapilk üle taeva laiali. Andrus mõtleb: las Helelin naerab! Vaikiva Helelini kõrval tuleb liiga palju imelikke mõtteid pähe – ja Andrus hakkab kaasa naerma.

isa Vennikese abiga palmi istutas, seda suuremat ta varsti vajas, aina kasvatas oksa juurde. Esiailgu sirutas tihedasti koos virved üles, siis sirutas okstena laiali. Ettevaatust! Okstel on osa lehti harali ja teravad nagu piigid. Vanaisa ütleb, et palm torkab teda, kui ta kogemata müksama juhtub.

Vanaisal on mure, et temal jääb palmiga paaris kitsaks, kui see veel kasvab ja end üle toa lehvitab.

"Pole muud teha, kui tuleb välja kolida," ütles vanaisa.

"Vanaisa, kuhu sa kolid?" kokkus Vennike.

"Ei tea. Ehk võtad mu enda juurde?"

"Muidugi, vanaisa, võtan! Tule kohe minu tuppa elama!"

Nüüd vennike küsib pea iga päev:

"Vanaisa, millal sa kolima hakkad, minu juurde? Ma nii ootan."

Vanaisast pole siiani kolijat saanud.

"Vanaisa, miks sa juba ei koli?" käib Vennike nagu uni peale.

"Palmi on kahju üksi jätta, Vennike," vabandab vanaisa.

LASTE KIRJAD TORI PÕHIKOOLIST

Toimetus sai sellise kirja.

Tere!

Kirjutame teile oma koolist ja kodust. Meie õpime Tori Põhikoolis. Meie kool on suur, siin õpib 235 õpilast. Meie klass on koolis kõige väiksem, ainult 15 õpilast. Meil on tore klass. Meie kool meeldib meile.

KATRIN KLAAR II klassist

Kassikese mure

Mures väike kassike:
ei keegi minust hooli,
tühi pijmatassike
ja mind ei võeta kooli.
Koolis õpiks hästi siis
kassitarkust tundma.
Hindeks oleks ainult viis
ja õpiks hiiri murdma.

MARGUS JÄRVELAHT

Minu õde

Minu õde Triinu –
ta on ikka kriimu.
Vett ta ei armasta,
sellepärast must on ka.

MAARJA KESKPAIK

Minu Ott

Mul on kodus rott,
nimi on tal Ott.
Kui ma tatsan toas ringi,
Ott see närib minu kingi.
Teda kinni püüda tahan,
Ott puuri – möte pole paha.

EGLE ROHTLA

Minu memmed

Mul on kaks memme,
mulle toovad komme.
Sest ma olen hea laps,
memmedele virk ja krops.
Memmedel on hallid pead,
memmed on mul väga head.

KAREN ETTI

Vihmane talv

Talvekuu on ammu käes,
aga õues muud ma näen.
Laia vihma sahiseb,
vastu akent pladiseb.
Õue minna taas ei saa,
igav toas ja norus ma.

RAUNO KESKÜLA

Minu kodu

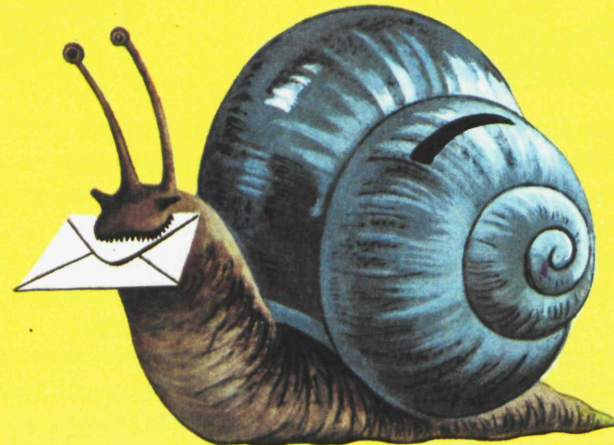
Mina aitan emal nõusid pesta. Kodus on mul rott Liisu ja väike õde Evelin. Minu vanaema elab Kihnus. Tal on koer Remmi, kass Nurri, kukk Peeter, lehm Levi ja lambad. Teine vanaema elab Pärnus, temal on kass nimega Parabellum.

KRISTEL KÜTT

Meie laupäev

Siis kui laupäev on, koristame meie kõik oma tube. Ema koristab köögi. Jaanus ja mina teeme oma toa korda. Isa koristab oma toa ja kodu saabki korda.

MEELIS TAMMEKIVI

KIRJASÕBRAD

Triin Tohver, 8 a.
EE0036 Tallinn
Kalevipoja põik 10–58
Huvid: lugemine, sport,
kommi- ja nätsupaberid,
taskukalendrid, kirjavahe-
tus.

Helen Paljasmaa, 11 a.
EE0038 Tallinn
Mahtra 20–59
Kui võimalik, saada ka
pilt!

Anni Juurikas
EE3200 Hiiumaa
Kärdla Tiigi põik 12
Soovin kirj vahetust 9–
12-aastastega. Vastan
kõigile!

Silver Saar, 13 a.
EE2056 Ida-Virumaa
Ulvi sjk.
Huvid: klepsud, plakatid,
nätsu- ja kommipaberid.
Kõik 11–14-aastased poi-
sid ja tüdrukud, kirjutage!

Aivi Jääger, 11 a.
EE2032 Ida-Virumaa
Iisaku Metsa 18–2
Huvid: muusika, kommi-,
nätsu- ja šokolaadipabe-
rid, tantsimine. Kõik 11–
12-aastased poisid ja tüd-
rukud, kirjutage! Pista
ümbrikku ka pilt.

Ave Jääger, 8 a.
EE2032 Ida-Virumaa
Iisaku Metsa 18–2
Huvid: sport, muusika,
tants, lugemine, šokolaa-
dipaberid. 8–10-aasta-
sed poisid ja tüdrukud, kir-
jutage. Lisa ka pilt.

Ira Ivanova, 13 a.
EE2926 Viljandi mk.
Kärstna sjk. Põrga küla
Huvid: inglise muusika,
Barbie, ratsutamine.

Miks mardikal pea norus on

Kui kevad tuli, ronis kärbes oma mullamajast välja, kohendas tiibu ja sumistas tundrassa putukarahvast kokku kutsu-
ma. Kutset võtsid kuulda mutukas, mardikas, kirp ja ämblik. Kärbes torkas künkajalamil kõnnikepi maasse, seadis selle kõrvale kingitused ja ütles:

”Kes teist kõige kiiremini jookseb ümber selle mäekese, saab minu käest aupalga.”

Esimesena pistis kirp kappama. Tema järel traavis teele mutukas. Mutuka kannul sibas ämblik. Aga ämbliku jälgedes komberdas mardikas. Kirp oli esimesena kärbse kõnnikepi juures tagasi. Talle järgnesid mutukas ja ämblik. Seisavad seal ja hingeldavad, ootavad mardikat, aga teda pole kuskil. Mardikas tuleb alles hulga aja pärast. Rohkem roomates kui joostes.

”Küll sul alles kulus aega ümber künka käimiseks!” imestas kärbes ja asus auhindu jagama.

Kirp sai kärbse kõnnikepi. Meel rõõmus, kepsles kirp sellega tundrassa. Hea oli kepselda. Kepp toeks ja hopsti! üle mätta.

Mutukas sai valge särgi. Mutukas tõmbas selle kohe selga ja uhas tundrassa uhkeldama.

Ämblikule kinkis kärbes siilu peenikest võrku, et siis tal hea kihulasi taga ajada. Ainult mardikas ei saanud midagi.

”Sina jäid ju viimaseks,” ütles kärbes.

Mardika meel läks kurvaks. Ta pea vajus norgu. Sedaviisi norgus pea ja sorgus jalgadega ta oma urgu komberdas.

Sellest ajast peale liigub mardikas mööda tundrat, pea norus. Ta justkui uuriks kogu aeg oma jalgu. Mis neil ometi viga on, et nii aeglaselt liiguvad?

Eskimo muinasjutu järgi jutustanud
JÜRI RANT

KEKSUMÄNG

IRA LEMBER

Aili, Gerli ja Velli istusid kiigel ega osanud seekord mitte midagi mängida. Kas sellepärast, et hommik oli sompus? Või sellepärast, et Aili astus hommikul vasaku jalaga voodist välja? Või hoopis tolle pärast, et Gerlil oli öösel nohu tekkinud ja nüüd pidi ta aeg-ajalt ninaga sissepoole tõmbama. Ent võib ju olla, et põhjus peitus ka selles, et Vellil oli taskus šokolaad, millest ta ühtepuhku murdis tükikese ja siis ruttu suhu pistis? Neist möödus ülakorruse vanahärra ning ütles kaabut kergitades: "Tere hommikut, mu noored daamid!"

"Teate mis," tuli Aili selle ütlmise mõjul heale mõttele.

"Hakkame daame mängima."

"Mängime!" oli Velli rõõmsalt nõus ega unustanud ka uut magusatükikest suhu pista.

"Ei!" hüüdis Gerli.

"Miks? Sa ei oska või?"

"Oskan, oskan, aga Velliga ei saa daame mängida."

"Miks?"

"Aga sellepärast, et daamid ei söö kunagi üksipäini šokoladi," teadis Gerli öelda.

Velli pidas endaga veidi aru ja vastas siis:

"Söövad ikka, eriti nüüd, kui

Illustreerinud VIIVE NOOR

šokolaad nii kallis on. Söövad jah, ja nende emad ei luba seda teistele anda! Häh!”

”Igatahes daamid ei matsuta nii kõvasti! Ma tean! Daamid ei matsuta ka üksipäini toas olles!” hüüdis Gerli valjusti. ”Sinuga ei saa daame mängida!”

”Sinu endaga ei saa! Vaata, mismoodi sa nina tõmbad. Daamid nii ei tee.”

”Teevad küll, kui neil nohu on!” kinnitas Gerli.

”Daamid ei tõmba ninaga ka siis, kui nad päris üksi toas on! Ma tean!”

”Tõmbavad, ma olen ise näinud!”

”Siis pole sa õiget daami näinudki. Sellepärast ei saagi sinuga mängida,” ütles Velli ja kugistas viimase šokolaaditüki alla.

”Ma mitte kunagi, mitte ialgi ei hakka...” alustas Gerli solvunult, kuid ta ei jõudnud lõpetada, sest Aili hüüdis:

”Hakkame hoopis keksu mängima!” Ja teiste nõusolekut ootamata haaras ta maast pulga ja kriipis sinnasamasse keksukasti.

Ja tõepoolest, kõik olid nõus. Kas sellepärast, et keksu sai suurepäraselt mängida ka nohuse ninaga? Või sellepärast, et Velli oli šokolaad otsas? Ehk aga hoopis sellepärast, et päike oli uduloori katki käristanud ja vaatas nüüd, suu kõrvuni, tüdrukute peale.

EURO Disney
OFFIZIELLER SPONSOR

KIRJASÖBRAD

Marit Sepp, 9 a.
EE2031 Ida-Virumaa
Mäetaguse sjk.
Huvid: nätsupaberid, muusika. Soovin kirjavahetust 8–10-aastaste tüdrukutega. Palun ka pilti!

Sveta Maksimenko, 12 a.
EE3470 Pärnu mk.
Tootsi Sõmera 1–13
Huvid: välismaa nätsu- ja kommipaberid.

Krista Tõnisson, 11 a.
EE3521 Märjamaa
Pikk t. 4
Huvid: kergejõustik, tantsimine, välismaa nätsu- ja kommipaberid.

Aili Arvi, 12 a.
EE2600 Põlva Toome 24
Huvid: muusika, kleeped, aeroobika, loomakaardid ja -pildid. Ootan kirju nii poistelt kui tüdrukutelt.

MATTEL-AUTO

1. 2. 3.

Oled sa olnud

MILVI PANGA

OLED SA OLNUD
KOERAGA SOOS,
SILMINI-KÕRVUNI
SOPAGA KOOS?
SIILIDE SUMMAS
JA TALLEDE SEAS,
VÕIMATU VÄÄNIK
HELLEMAS EAS?
OLI SUL AEGA
OODATA TIGU?
JÄLGISID HUVIGA
ÄIKESE PIDU?
SAID OLLA
ENDAGA KAHEKESI?
ÕNNELIK HING,
MA ROHKEM EI KÜSI.

Illustreerinud JUSS PIHO

Kuulujutt

MILVI PANGA

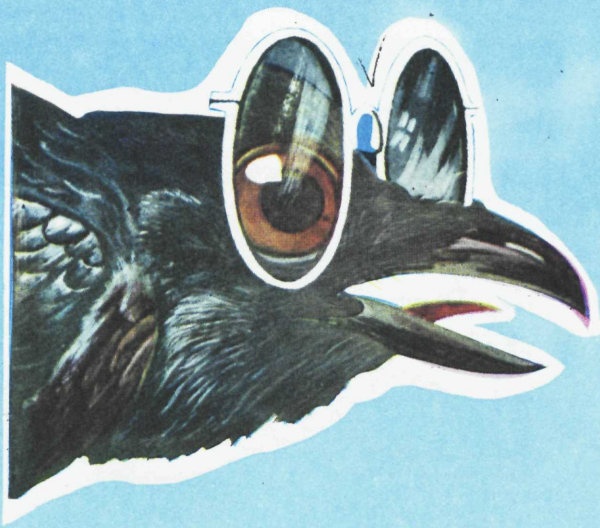
NAERIS VÕTTIS NAISEKS NAERI.
PULMAS ÜLELIIA NAERDI.
KAALIKAPOEG PÕLGAS KAALI,
SESTAP NEIST EI SAANDKI PAARI.
SPINAT NAITUS SPINATIGA.
ELAVAD. EI OLE VIGA.

Siilile selge

LEELO TUNGAL

ON SIILIDELE SELGE SEE,
MIS AJAL SAABUB KEVAD,
EHK KÜLL NAD HANGES LEHTEDE
ALL UNES NOHISEVAD.
KAS KEVAD KÄES – KALENDRITEL
ON MEILE ÖELDA KOHUS.
KUID NII KALENDER KUI KA KELL
ON IGAL SIILIL KÕHUS...

PIHO '93

Istus Kaaren Kaarel pärast lõunat oma tudupuu otsas ja nakitses sulgi. Kevadine tuul nahistas mõnusalt okstes ja sasis Kaarli sulgedes. Ei suutnud vaene Kaarel neid kuidagi siledaks sugeda – juba jälle ajas tuul kõik sassi. Kaarel ei jõua kuidagi ära imestada, kuidas küll inimesed hakka saavad oma pikkade karvadega, mis neil peas kasvavad. Inimesi on juba ammustest aegadest need peas kasvavad karvad huvitanud. Paikse eluviisiga põllupidajatel rahvastel olid eriti head võimalused juuksurikunsti saladustesse sukelduda. Võib ette kujutada, et küttidel ja rändavatel karjustel see nii mugav polnud. See tõttu pöörasid ka indiaanlased rohkem tähelepanu peakatetele kui peale. Nad lõikasid tülikad salgud tavaliselt õlgade kõrguselt maha või punusid patsi. Eskimod omakorda tavatsesid oma juukseid sõlmes kanda.

Aafrikas võib mõnes kohas tänapäevani soengute järgi eristada suguharusid. Läänerannikul suhtutakse soengusse nagu skulptuuri, mille tegemine võib kuude viisi aega võtta. Et see lopsakam saaks, topitakse sinna juustele lisaks küll sammalt, küll lehti. Kõik see kokku vormitakse savi ja rasvaga kiivritaoliseks kõvaks juuksurikunsti meistriteoseks. Kaunistuseks tipitakse sinna veel klaashelmeid, teokarpe, nõöpe või sulgi.

Kui enamasti eputavad naised, siis paupte juures võistlevad soengute toredusega just mehed. Naised lõikavad oma juuksed tagasihoidlikult lühikeseks. Hindu naiste juures tähendab aga niinimetatud poisipea leseseisust. Araabia naistel loetakse juukselõikust aga lausa kuriteoks.

Mõnedel Vaikse ookeani saartel on kohustuslik juuksed blondeerida. Ja näeb üsna omapärane välja, kui šokolaadikarva inimene on linalakk.

Euroopa rahvastel on juukse mood aegade vältel palju muutunud. Õige vanal ajal armastati kanda lahtisi pikki juukseid. Need olid vabaduse ja võimu sümbol nii meestel kui naistel. Hiljem jäi see tunnuseks ainult nendele naistele, kes polnud abielus. Mehed lõikasid oma juuksed lõua kõrguselt sirgeks või kausikujuliseks. Meie esiisad nimetasid sellist soengut "kapa äärest" lõigatuks. Naljakas nimi tuli sellest, et tihti kasutati sirge juukseserva saamiseks pähe kummuli keeratud kaussi või kappi. Tundub, et kõige edevamad inimesed on

elanud Prantsusmaal. Aastat paarsada tagasi läksid seal moodi hiigelsoengud, mille tegemiseks inimestel enam juukseid ei jätkunud. Inglased naersid lausa kõveras, kui nägid meeste lokitud lõvilakku meenu-tavaid parukaid. Naiste peast kerkisid arvutu hulga lipsukeste ja pitsikestega kaunistatud "heinakuhjad".

Kentsakaid soenguid kanti ka sada aastat tagasi. Naised kammisid osa juukseid kuklasse krunni. Teine osa lokiti või palmitseti külgedele nagu hiiglaslikud puudlikõrvad. Krunn kaunistati lintide, kammide ja lillepuhmastega.

Illustreerinud HELI VEIGEL

Umbes su vanavanaema nooruspäevil hakkas ühes rõivastega lihtsamaks mine-ma ka juukse mood.

Siil

Selgub, et on lapsi, kes ei ole näinud kirpu. Huvitav, kas peaks olema ka niisuguseid lapsi, kes pole näinud siili? Raske uskuda, sest aias ja pargis on ju igaüks käinud. Või metsaserval või külalatel või vähemalt õhtusel maanteel. Kõigis neis paigus võib näha siili, tavaliselt küll videvikus, õhtul, sageli ka päise päeva ajal. Mõnes maaperes või suvilas on oma kodusiil, mõnikord ka mitu. Nad on nagu pere liikmed ja sageli ka pere toidul, nii et isegi koerad neile kadedad pole. Nende loomakeste elutavad on siis hästi teada ja iseloomudki tuttavad.

Siil on meil tõepoolest parasjagu nii sage loom, et mitte märkamatuks jääda ega aja ta ka kellelegi hirmu peale. Siile elab suures metsaski, kuid paljudest sel inimesel sinna videvikuloomade liikumise aegu ikka asja on.

Oma okaskasuka saanud siil Kalevipojalt, kes talle, paljale mehikesele, hea nõu eest virutada sortsidele lauaga serviti, käristanud kehakatteks tüki oma kasukahõlmast. See kuub kulub marjaks ära. Lühikeste jalgadega siil ei ole just nobe jooksja ja kui ta ohu korral kerra tõmbub, siis kaitsevad kuusteist tuhat okast teda vaenlaste eest paremini kui turtsumine. Muidu siil mägiseb, aga poegi kutsudes pidi ta iseäralikul viisil vilistama.

Siil kuulub koos muti ja karihiirega putuktoiduliste loomade hulka. Need on õige ürgsed elukad, kes on elanud Maa peal juba 135 miljonit aastat. Muidugi ei tähenda see, et siilid tingimata ainult putukaid sööma peaksid. Siil sööb kõike, kellest jõud ja aru üle käib. Ta joob meelsasti piima, aga siili on nähtud ka õunapuu alt okastele aetud õunu ära kandmas. Sobivad isegi mürgised putukad ja koguni rästikuid murdvat siil mõnikord. Igata-

Pildistanud Fred Jüssi

hes talub siil rästikumürki 40 korda suuremates annustes kui niisama suure kehakaaluga merisiga. Siil võib kasvada kuni 30 sentimeetrit pikaks ja 700-800 grammi raskeks, tal on taga kuni 3-sentimeetrine sabajupp ja seljas ning pealael enam-vähem niisama pikad okkad. Toidu juurde juhatab siili ta igas mõttes terav nina – hästi liikuv ja alati märg, nagu sobiv loomale, kelle nägemine pole suurem asi.

Talvetagavarad kogub siil naha alla. Talve hakul poeb ta kulust ja lehtedest tehtud pessa, kus veedab sandid ajad sügavas unes. Kui siil sügisel tuppa tuuakse, siis ta talveks magama ei jää. Kevadel virguvad siilid kõhnade ja näljastena. Siis peab ta kõvasti sööma, seda enam, et üsna pea pärast talveunest ärkamist tuleb hakata pulmi pidama. Pojad, neid võib olla 6-7 tükki korraga, sünnivad seitsme nädala pärast pimedate ja paljaste-

na. Mõni tund hiljem ilmuvad neile selga juba väikesed okkakesed. Paari-kolme nädala möödudes tulevad lastele silmad pähe, seejärel saavad nad veel paar nädalat tissi. Mõne nädala pärast peavad nad juba ise oma eluga toime tulema. Järgmisel kevadel elab noor siil just nii nagu tema vanemadki.

Kümneaastane siil on tudike, looduses ta nii vanaks ei elagi. Selle eest kannavad hoolt rebane, kassikakk ja teised röövlloomad. Nemad saavad okaskasuka kaitsest kas kavaluse või jõuga jagu, ja üks tõvedki teevad oma töö. Arvutute puukide vastu pole okastest vähimatki abi. Ei kaitse okkad siili ka teel kihutavate autode eest ja maanteedel hukub siile hulganisti. Viimased soojad talved on siilidele soodsad olnud, loodame, et hõlpus elu neid hooletuks pole teinud.

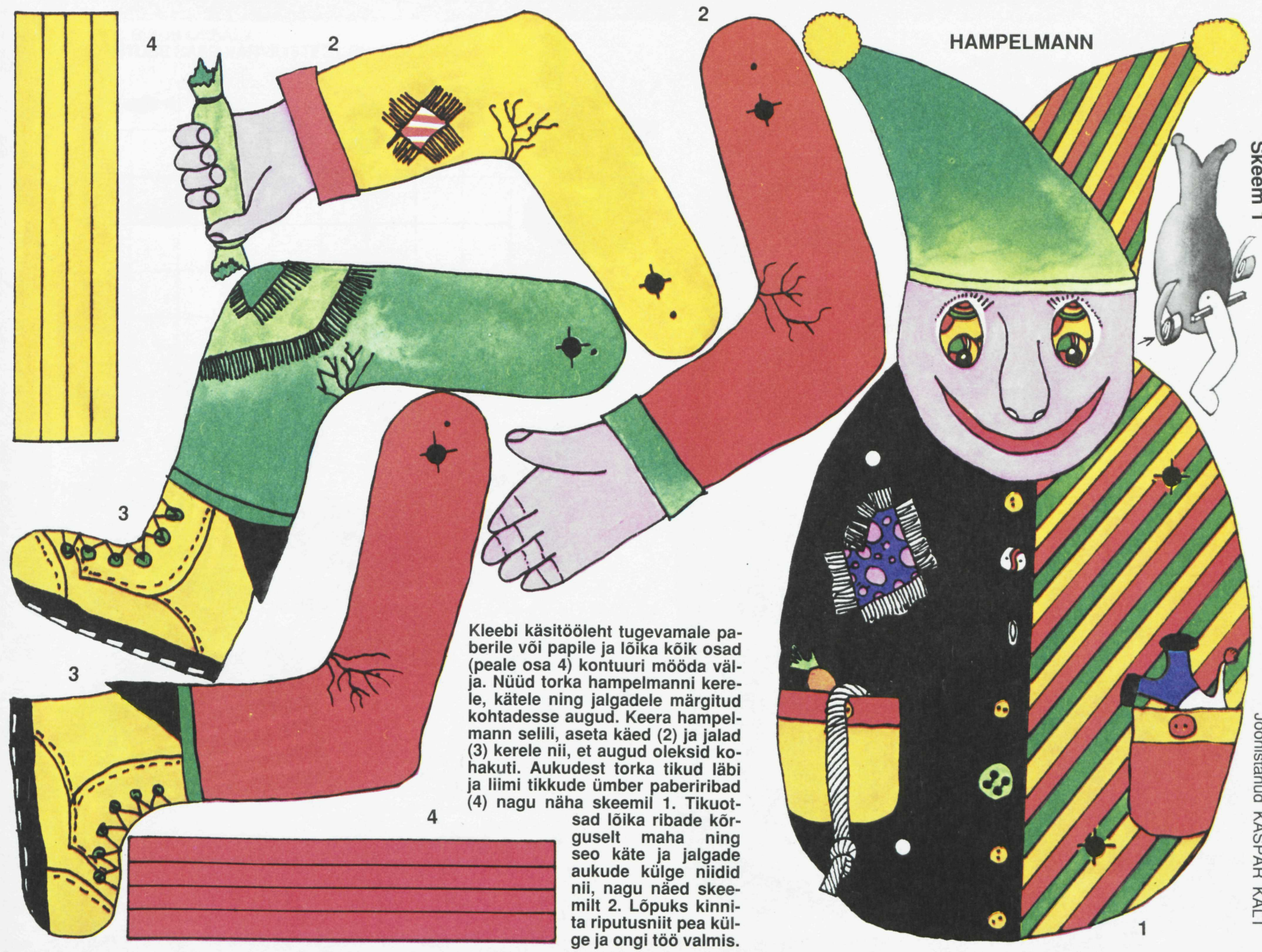
FRED JÜSSI

HAMPELMANN

Skeem 1

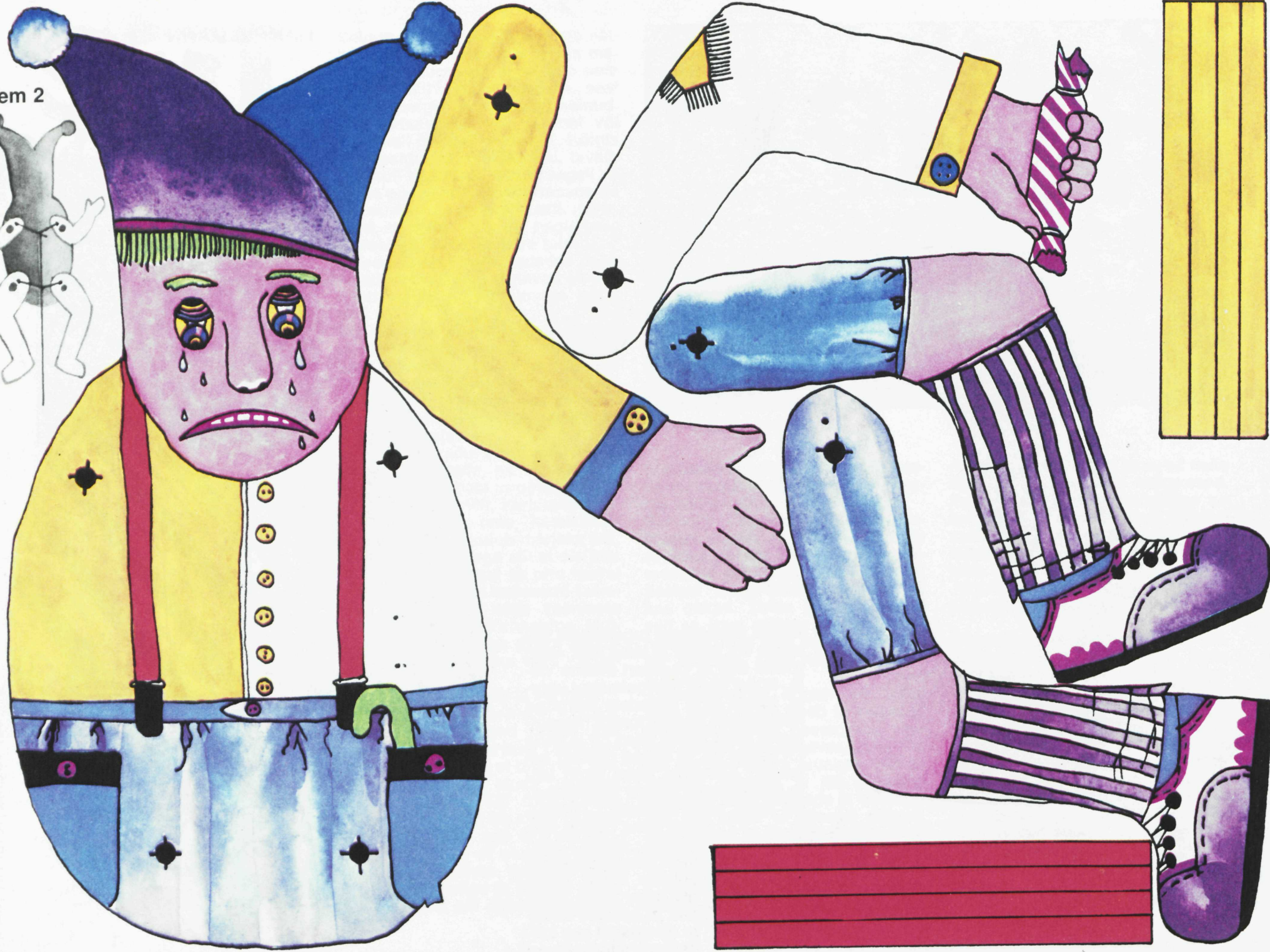
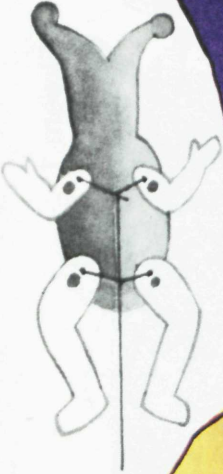
Joonistanud KASPAR KALT

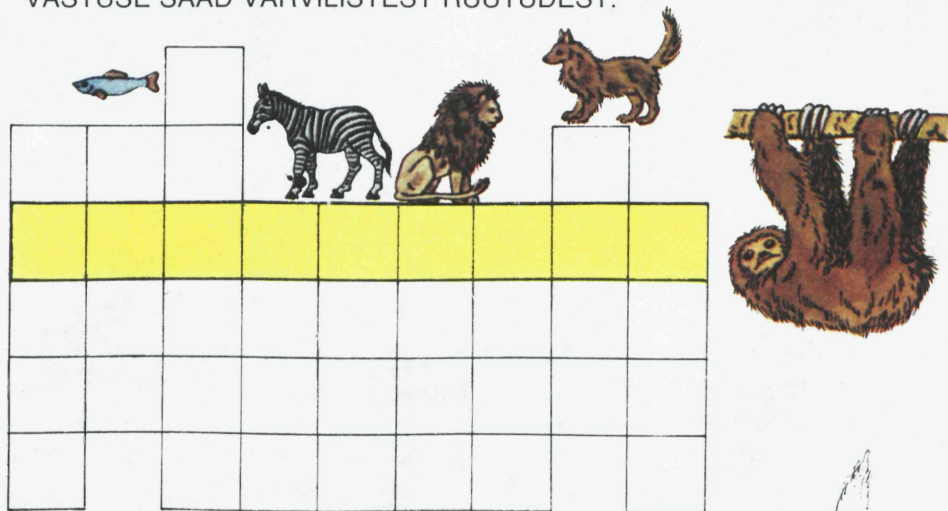
Kleebi käsitööleht tugevamale paberile või papile ja lõika kõik osad (peale osa 4) kontuuri mööda välja. Nüüd torka hampelemanni kerele, kätele ning jalgadele märgitud kohtadesse augud. Keera hampelemann selili, aseta käed (2) ja jalad (3) kerele nii, et augud oleksid kohakuti. Aukudest torka tikud läbi ja liimi tikkude ümber paberiribad (4) nagu näha skeemil 1. Tikutoasid lõika ribade kõrguselt maha ning seo käte ja jalgade aukude külge niidid nii, nagu näed skeemilt 2. Lõpuks kinnita riputusniit pea külge ja ongi töö valmis.

1

Skeem 2

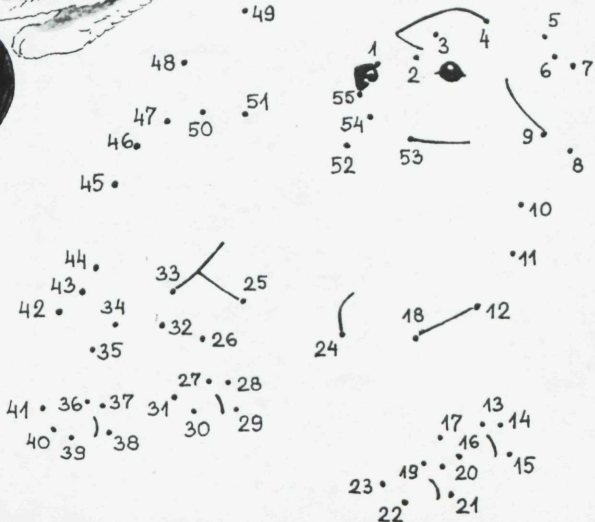
KES RIPUB OKSAL?
VASTUSE SAAD VÄRVILISTEST RUUTUDEST.

KES VAATAB KASSIPOEGADE
MÄNGU PEALT?

Joonistanud REET REA

KUIDAS REBANE OMA
URGU PÄASEB?

Lasteajakiri
«TÄHEKE»

Asutatud jaanuaris 1960.

Ilmub kord kuus.

Toimetuse aadress:
EE0107 Tallinn
Pärnu mnt. 67a

Peatoimetaja
ELJU MARDI tel. 681 495
Vastutav sekretär
VIIVI VARIKSAAR tel. 681 497
Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP tel. 681 497
Kunstiline toimetaja
PRIIT REA tel. 681 400

Printall
0190 Tallinn Pärnu mnt 67a
Trükiarv 24660
Tell. nr. 1420

Toimetus käsikirju
ei tagasta

Esikaanel
JARONA ILO
joonistus

Uhkus Ajab Upakile

Nõnda teatab vanasõna veendunult. Ju tal siis kogemusi on. Ja tõesti – nii mõnigi kõrgiks läinud kuningas on oma troonilt tõugatud ja ülbe rikas vara kaotanud. Ning ma võin kihla vedada, et sul pole mulle näidata ka ühtegi muinasjuttu, kus nipsakas peretütar või ninakas prints võitjaks jääks.

Inimkonna ajaloost teatakse jutustada üht ses suhtes üsna õpetlikku lugu. Kes seda nüüd teab, kuidas see päris täpselt oli, igitahes räägitakse Piiblis, et kunagi tuhandeid ja tuhandeid aastaid tagasi olnud maailmas üksainus keel. Polnud siis tarvis ei tõlke ega võõrkeeletunde koolis – kõik said üksteisest suurepäraselt aru. See oleks ju ülimalt tore olnud, kui inimesed poleks mitte Vanakurjaga aeg-ajalt sõbrustanud. Nagu sa eelmistest lugudest mäletad, sai see alguse paradiisiaias.

Vanakurjal on eriline võime kõik head asjad ära rikkuda. Nuga käsib ta inimestel tarvitada mitte leiva lõikamiseks, vaid teiste mahalöömiseks. Aatomijõudu pruukida mitte elektri tootmiseks, vaid pommide valmistamiseks. Arsti abilist – piiritust – sunnib ta jooma, kuni inimesed kaotavad viimase oskuse hea ja kurja vahel vahet teha.

Nõnda oli ka õnnetu ühise keelega, millest oleks palju abi olnud. Kuid selle läbi oli inimestel ka kergem koos kurje kavatsusi ja pahu plaane välja haududa. Ühel päeval tuldigi ülbele mõttele näidata Jumalale, et nad pole mingid nännipunnid. Mõeldud-tehtud. Vaja ehitada torn, mis otsapidi taevasse välja jõuaks. Aga Jumal, paraku, teadis meie vanasõna, sest ka Piiblis on kirjutatud: "Uhkus on enne langust ja kõrkus enne komistust." (Õpetussõnad 16. lk. 18) Ja nõnda sekkus Ta inimeste enesekindlasse tegevusse ootamatult vahele. Ühtäkki rääkinud kõik isesuguseid keeli, rännanud arusaamatuste tõttu mööda ilma laiali ja jätnud torniehitamise kus see ja teine. Seda paika aga hakatud kutsuma "segamise" paigaks ehk Paabeliks. Edaspidi on inimesed mitmel korral üritanud endist üksmeelt taastada. Ometi langesid ja lagunesid kõik hiigelriigid, mis oma piire üle maailma lootsid nihutada, pannes rahvad jälle ühte keelt kõnelema. Niikauaks kui inimene sõbrustab Vanakurjaga, peavad keeled jääma segatuks. Siis on raskem uhkeks minna ja upakile kukkuda. Head inimesed on õppinud aga ühist keelt leidma ka siis, kui sõnad pole sarnased.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOOL
AR

HELI VEIGEL

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

